

5. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Методичний підхід до комплексного оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. *Сучасні технології менеджменту*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / відп. ред. Л. Черчик. Луцьк: ВНУ ім. Л. Українки, 2022. С. 71-74. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200>

6. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.

7. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Система індикаторів оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. *Інноваційна модернізація економіки України в умовах своїнтеграційних процесів*: матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15-16 листопада 2022 р. / орг. ком.: О.І. Маслак [та ін.]; Кременчуп. нац. ун-т ім. М. Остроградського [та ін.]. Електрон. текст. дані. Кременчук, 2022. С. 376-379.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Лепетень Д.А., здобувач вищої освіти,

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

Перерва П.Г., доктор економічних наук, професор,

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6256-9329>

В останні роки на території України почав розвиватися екстремальний туризм. Різноманітна і мальовнича природа, багаті культурні та історичні традиції створюють можливості для розвитку екстремальних турів.

Екстремальний туризм представляється перспективним видів туризму в нашій країні. Особливо в сучасних умовах війни, коли галузь переживає кризу, екстремальний туризму може завоювати ринок, привабить велику кількість туристів, що надають перевагу активному відпочинку.

Сьогодні екстремальний туризм має різні форми організації: тури на виживання, ралі на складному рельєфі, тури до місць природних та техногенних катастроф, спортивні ігри та змагання, а також підводний туризм, рафтинг, скелелазіння тощо. Незважаючи на широкі

можливості для розвитку цього виду туризму, він не входить до числа лідерів серед профільних напрямків роботи вітчизняних туроператорів. У зв'язку з цим актуальним видається вивчення роботи окремих туристичних агентств, які займаються розробкою, просуванням і реалізацією екстремальних турів в Україні.

Мета дослідження – проаналізувати специфіку роботи українських туроператорів, які займаються створенням екстремальних турів. При написанні цієї роботи був використаний матеріал, розміщений на офіційних сайтах українських туроператорів.

Аналіз роботи вітчизняних туристичних компаній показав, що туроператори, які займаються екстремальним туризмом, здебільшого організовують тури за межі країни. Однак є компанії, які займаються розробкою, просуванням і продажем вітчизняного туристичного продукту, тобто створенням екстремальних турів на території України: вони пропонують туристам готові пакетні екстремальні тури, де компанія планує бюджет і розробляє індивідуальні програми маршрутів і заходів. Фахівці забезпечують трансфери приватним автотранспортом або квитками на регулярні рейси, підбирають гідів та інструкторів, надають спорядження та екіпірування, вирішують питання харчування [1].

Тури різної складності розробляються з урахуванням ступеня підготовленості туриста. Для бажаючих додатково організовуються розважальні програми: навісна смута перешкод, пересувний скеледром, тир, міні-футбольний та волейбольний майданчики, музичні програми. Тривалість таких програм може становити від декількох годин до декількох днів. Кожну групу супроводжує досвідчений інструктор, учасники отримують необхідне спорядження (весла, рятувальні жилети, підравлічні сумки).

Екстремальні тури відкривають і показують Україну туристам по-новому, завдяки поєднанню активного відпочинку, екстремальних видів спорту зі знанням історії та культури. Програми туристичної компанії надають унікальну можливість подорожувати країною на позашляховиках.

Метою екстремального туризму є ознайомлення туристів з історією, культурою, традиціями, національною українською кухнею, унікальністю та неповторністю української природи [3]. Програма цих турів практично однакова, різниця лише в тому, що в залежності від днів туру додається кількість ночівель на турбазі і додаткових екскурсій.

Екстремальний туризм в Україні надає унікальні можливості для любителів активного відпочинку та адреналінових пригод. У країні є багато місць, де можна випробувати екстремальні види відпочинку. Результати нашого дослідження дозволяють сформуванати кілька популярних напрямків екстремального туризму в Україні.

1. *Карпати*: катання на лижах та сноуборді взимку; катання на гірських велосипедах та рафтинг по гірських річках у теплу пору року; скелелазіння в Карпатах також дає можливості для екстремальних вражень.

2. *Київ*: зимовий екстремальний відпочинок, наприклад, катання на сноуборді у парку Видубичів або на засніжених схилах у передмісті Києва; водні види спорту на Дніпрі, такі як вейкбордінг та водні лижі.

3. *Західна Україна*: зіп-лайн в Карпатах, наприклад, в околицях міста Яремче; мотузкові парки і альпінізм в горах.

4. *Дніпро*: екстремальні водні види спорту, включаючи рафтинг і каякінг; аеродинамічна труба в Дніпрі - це спеціальна вертикальна аеродинамічна труба для любителів вільного польоту.

5. *Одеса*: кайтсерфінг і віндсерфінг на Чорному морі; підводне плавання в унікальних місцях, таких як корабельні аварії; дайвінг в Чорному морі з дослідженням підводних печер і рифів.

До найбільш екзотичних видів екстремального туризму пропонуємо віднести туристичні тури до ЧАЕС. Атомний туризм - це відносно новий різновид туризму, що передбачає відвідування Чорнобильської зони та місця ядерних випробувань.

Перш ніж займатися екстремальним туризмом, важливо дотримуватися правил безпеки, мати необхідне спорядження і при необхідності звернутися до професійних інструкторів.

Так, виходячи з аналізу пропозицій українських туристичних компаній, відзначимо, що найпоширенішими видами екстремальних турів в Україні є гірські походи, водні та джип-тури. Екстремальні маршрути готуються особливо ретельно, щоб мінімізувати ризик, який досягається за рахунок залучення кваліфікованих супроводжуючих та інструкторів, надання якісного туристичного спорядження, включення в маршрути обладнаних місць для відпочинку туристів. Нерідко програма туристичної поїздки доповнюється розважальною складовою. При цьому пропоновані тури розраховані на кілька днів і коштують досить дорого, що робить їх більш привабливими для туристів з-за кордону.

Для досягнення повного потенціалу екстремального туризму в Україні важливо забезпечити безпеку учасників, розвивати інфраструктуру та просувати цей вид відпочинку на міжнародному рівні.

Література:

1. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: економічні науки.* 2018. № 47. С. 114-120.

2. Кобелева Т.О. Формування показників комп'ютерної безпеки держави та підприємства. *Механізми управління соціо-еколого-економічною безпекою держави.* колективна монографія / Л.М. Черчик, Н.В. Коленда та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М. Черчик. Луцьк: Терен, 2019. С. 193-208.

3. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012). Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668.

4. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Складові економічної безпеки будівельного підприємства. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:* зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2022 р.) / орг. ком.: Н. Канцедал [та ін.]; Полтав. держ. аграрний ун-т. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 1174-1176.

5. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Система індикаторів оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. *Інноваційна модернізація економіки України в умовах світоінтеграційних процесів:* матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15-16 листопада 2022 р. / орг. ком.: О.І. Маслак [та ін.]; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського [та ін.]. Електрон. текст. дані. Кременчук, 2022. С. 376-379.

6. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.

7. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Методичний підхід до комплексного оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. *Сучасні технології менеджменту:* матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / відп. ред. Л. Черчик. Луцьк: ВНУ ім. Л. Українки, 2022. С. 71-74.
URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200>